

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Міністерство освіти і науки України
**Національний університет «Чернігівська
політехніка»**
*Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки
та адміністрування*
Кафедра менеджменту та адміністрування
СИЛАБУС
**Планування та прогнозування діяльності
підприємств**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

О.М.Руденко
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 26 » серпня 20 24р.

Розробник (-и): Повна Світлана Вікторівна, к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри Менеджменту та адміністрування

Протокол від «26» серпня 2024р. №11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
Гарант освітньої програми «Менеджмент»

(підпис) (О.В.Попело)
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	третій рік, шостий семестр Освітня програма «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня
Викладач (-і)	Повна Світлана Вікторівна, к.е.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/09/profil-vykladacha_povna.pdf
Контакти викладача	e-mail: svitlanapovna@gmail.com

2. Анотація курсу. Планування є найважливішою частиною підприємницької практики. Важливість планування висловлена у відомому афоризмі «Планувати або бути планованим». Сене висловлювання полягає в тому, що фірма, що не вміє або не вважає потрібним планувати свою діяльність, сама є об'єктом планування, засобом для досягнення чужої мети.

Призначення планування як функції управління полягає у прагненні завчасно врахувати, по можливості, всі внутрішні і зовнішні чинники, що забезпечують сприятливі умови для нормального функціонування та розвитку підприємств (підрозділів), що входять у фірму. Ця діяльність спирається на виявлення і прогнозування споживчого попиту, аналіз і оцінку наявних ресурсів і перспектив розвитку господарської кон'юнктури. Звідси випливає необхідність поєднання планування з маркетингом і контролем з метою постійного корегування показників виробництва і збуту слідом за змінами попиту на ринку. Навчальна дисципліна «Планування та прогнозування діяльності підприємств» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів із спеціальності 073 Менеджмент.

3. Мета та цілі курсу. Метою вивчення дисципліни є формування науково-професійного світогляду бакалавра спеціальності «Менеджмент» щодо системи знань і наукового рівня економічного мислення майбутнього фахівця на основі теоретичної бази, яка необхідна при засвоєнні прикладних економічних наук та вирішуванні конкретних задач практики господарювання в сучасних умовах.

Предмет дисципліни – процес вивчення системи методів та принципів розподілу, використання і прогнозування ресурсів підприємства, спрямованих на досягнення стратегічних та тактичних цілей діяльності.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

Основні завдання курсу, які повинні бути вирішені при навчанні полягають у вивченні основних методів планування і прогнозування результативності діяльності підприємства, ефективності розподілу та використання ресурсів, набутті здобувачами знань з теоретичних питань виробничо-господарської діяльності та вмінь вирішувати конкретні практичні задачі.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувач має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

У підсумку ЗВО повинні

знати:

- сутність та зміст прогнозування та планування організацій;
- закони, закономірності та принципи планування;
- організаційні форми планування, функції і структури планування, сполучення окремих видів планування;
- мету, механізми, динаміку і методи процесу планування як сукупність засобів і важелів впливу на розвиток організації;
- значення економічних законів, наукових підходів і механізм їх роботи;

- методи, обґрунтування і реалізації управлінських рішень;

вміти:

- активно використовувати знання теорії планування та прогнозування;
- розробляти стратегічні, тактичні та оперативно-календарні плани підприємства;
- вибирати оптимальні та ефективні варіанти планів організації;
- приймати управлінські рішення щодо вибору та реалізації планових рішень;
- аналізувати поточний стан підприємства;
- шукати нові сфери корисного вкладання ресурсів;
- визначати зміст та послідовність етапів реалізації планів організації;
- використовувати математичні методи і економіко-математичні моделі, сучасні технічні засоби для ефективного процесу планування.

5. Пререквізити. –

6. Обсяг курсу. Загальна кількість кредитів – 6 (загальна кількість годин - 180); кількість годин самостійної роботи – 120.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	32
Практичні заняття	28
Самостійна робота	120
Індивідуальне завдання –	
Всього кредитів	6

Форма проведення занять: лекційні, практичні заняття, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Сутність та значення внутрішньо фірмового планування

Тема 1. Загальна концепція внутрішньо фірмового планування

Зміст і призначення планування. Функція планування діяльності підприємства в ринкових умовах.

Предмет і об'єкт планування. Мета планування ресурсів. Групи ресурсів: трудові ресурси, виробничі фонди, інвестиції, інформація, час, підприємницький талант. Об'єкт планування: господарська діяльність, соціальна діяльність, екологічна діяльність.

Принципи планування в організації. Принцип єдності, безперервності, гнучкості, точності, участі.

Особливості планування ЗЕД. Система планів підприємства.

Змістовий модуль 2. Прогнозування діяльності підприємства

Тема 2. Прогнозування і його роль у діяльності фірми

Сутність прогнозу та процесу прогнозування. Інструментарій прогнозування. Загальна логічна послідовність найважливіших операцій розробки прогнозу

Види прогнозів: за часовим охопленням, за типами прогнозування, за можливістю впливу фірми на майбутнє, за ступенем імовірності майбутніх подій.

Тема 3. Прогнозування кон'юнктури ринку

Основні вимоги до використання економічних показників у кон'юнктурному аналізі. Прямі та непрямі індикатори. Класифікація показників ринкової кон'юнктури.

Особливості розрахунку основних показників ринкової кон'юнктури. Основні детермінанти пропозиції. Купівельний попит. Місткість ринку. Показник насиченості ринку. Оцінка рівня монополізації і конкуренції.

Змістовий модуль 3. Внутрішньо-фірмове планування ЗЕД

Тема 4. Стратегічне планування ЗЕД

Сутність стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності. Задачі та функції стратегічного планування. Етапи стратегічного планування.

Класифікація стратегічного менеджменту зовнішньоекономічної діяльності за ступенем залежності зовнішньоекономічної діяльності від рішень урядів двох чи більше країн і превалювання національних над наднаціональними інтересами.

Процес планування ЗЕД.

Тема 5. Тактичне планування в сфері зовнішньоекономічної діяльності

Планування основної діяльності підприємства. Виробнича потужність підприємства. Планування випуску та реалізації продукції. Планування маркетингової діяльності

Планування технічного розвитку та ресурсозабезпечення. Планування технічного розвитку підприємства. План капітальних вкладень та капітального будівництва. Планування матеріально-технічного забезпечення.

Планування трудових ресурсів та фонду оплати праці. Планування трудових ресурсів. Баланс робочого часу робітника. План соціального розвитку колективу. Планування продуктивності. Планування фонду оплати праці.

Планування собівартості, прибутку, рентабельності. Планування собівартості. Планування прибутку. Планування рентабельності.

Змістовий модуль 4. Планування виробництва і збуту продукції

Тема 6. Маркетингові дослідження та планування збуту продукції

Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів попиту. Планування реклами. Планування збуту продукції.

Тема 7. Планування виробництва продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст, календарний розподіл та оптимізація. Планування обсягів виробництва продукції у вартісному виразі.

Тема 8. Оперативно-календарне планування

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Ритмічність виробництва. Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійно та масового типів виробництва.

Змістовий модуль 5. Планування ресурсного забезпечення

Тема 9. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

Зміст планування МТЗ та послідовність його розробки. Планування потреби в матеріальних ресурсах. Запаси і регулювання їх розмірів. Особливості визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах в різних типах виробництва.

Тема 9. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Види виробничої потужності, чинники що її визначають. Методи розрахунку виробничої потужності. Визначення максимально можливого випуску продукції за наявності потужності. Система показників виробничої потужності.

Тема 10. Персонал і оплата праці

Планування персоналу. Планування продуктивності праці. Планування фонду оплати праці.

Змістовий модуль 6. Планування витрат і фінансів

Тема 11. Витрати виробництва

Мета та завдання розробки плану собівартості продукції. Класифікація витрат та групування витрат за економічними елементами. Складання зведеного кошторису витрат на виробництво та планової (нормативної) калькуляції.

Тема 12. Фінансове планування на підприємстві

Зміст і завдання фінансового плану. Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування прибутковості підприємства.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Рейтингове оцінювання за 100-бальною системою: поточний контроль – 70 балів (захист практичних робіт, результати тестових завдань з кожного змістового модуля). Підсумковий контроль – 30 балів (екзамен).
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	Розрахунково-графічна робота передбачає розгляд теоретичних питань та розрахунок задач з логістичної інфраструктури підприємства за варіантами
Практичні (лабораторні) заняття	Кожне практичне заняття оцінюється максимально у 5 балів за умови виконання індивідуального завдання та захисту практичної роботи
Умови допуску до підсумкового контролю	ЗВО допускається до екзамену за умови захисту всіх практичних робіт і здачі модульних контролів. У разі, якщо протягом семестру ЗВО не набрав 25 балів, то йому дозволяється перескладання модульних контролів, які носять тестовий характер.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

<i>Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю</i>	<i>Кількість балів</i>
Змістовий модуль 1. Сутність та значення внутрішньо фірмового планування	
Виконання практичних робіт	0-6
Поточний контроль	0-5
Змістовий модуль 2. Прогнозування діяльності підприємства	
Виконання практичних робіт	0-6
Поточний контроль	0-6
Змістовий модуль 3. Внутрішньо-фірмове планування	
Виконання практичних робіт	0-6

Поточний контроль	0-6
Змістовий модуль 4. Планування виробництва і збуту продукції	
Виконання практичних робіт	0-6
Поточний контроль	0-6
Змістовий модуль 5. Планування ресурсного забезпечення	
Виконання практичних робіт	0-6
Поточний контроль	0-6
Змістовий модуль 6. Планування витрат і фінансів	
Виконання практичних робіт	0-6
Поточний контроль	0-5
Усього поточний і проміжний модульний контроль	0-70
Семестровий контроль (Екзамен)	0-30
Разом	0-100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (25), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»».

Повторне складання іспиту з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до «Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»». Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного

контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі практичної роботи оцінюється в 0,5 балів за кожну практичну роботу. Своєчасність здачі РГР оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність 8 поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні розрахунково-графічної роботи (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

Основна

1. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2006. – 472 с.
2. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб./ За ред. Свінцицької О.М. – К.: Кондор, 2009. – 272 с.
3. Планування та прогнозування в умовах ринку. – Навч. посіб./ За ред. В.Г. Воронкової. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 608 с.

4. Creating a Business Plan: Expert Solutions to Everyday Challenges. United States: Harvard Business School. 2007. p. 7. ISBN 1422118851.
5. Bernier, Roger Laurent. Five Criteria For a Successful Business Plan in Biotech. Archived from the original on January 6, 2012.

Допоміжна

1. **Повна С.** Трансформація галузевої структури економіки України у повоєнний період // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал–Чернігів: ЧНТУ, 2023.– № 3 (35). С.7-20. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-7-25](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-7-25)
2. **Повна С., Шабардіна Ю.** Стратегічні напрями конкурентоспроможного розвитку аграрного сектора та харчової промисловості у контексті забезпечення сталого розвитку країни в умовах глобалізації. *Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал.* – Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021. № 3 (27). С. 123-131.
3. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємств: Навч. посіб. -К.: Кондор, 2009 – 300 с.
4. Шимко О.В. Планування діяльності підприємства. Навч.посіб. – К.: ЦУЛ, 2006. – 296 с.
5. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. — К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, 2001. - 298 с.
6. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
7. Зінь Е.А. Турченук М.О. Планування діяльності підприємства: Підручник. - К.: Професіонал, 2004. -320 с.
8. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
9. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства: Підручник. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
10. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
11. Планування діяльності підприємства : Навчальний посібник / Л.П. Батенко, М. А. Бєлов, Н.М. Євдокимова та ін.; Ред. В. Є. Москалюк. — К. : КНЕУ, 2005. — 384 с.
12. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. — К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.
13. Свіницька О.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.
14. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2003. - 432 с.
15. Чаюн І.О., Бондар І.Ю. Планування виробничої програми підприємства та її ресурсного обґрунтування: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.–екон. ун-т, 2000. – 127 с.
16. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – Л.: Магнолія Плюс, 2004. - 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Публічна фінансова інформація діяльності підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.smida.gov.ua>

2. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <http://www.uaib.com.ua/>
3. Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.uceps.com.ua>
4. Українсько-європейський консультативний центр (UEPLAC); Ukrainian Economic Trends [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ueplac.kiev.ua/>
5. Центр інновацій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ngoukraine.kiev.ua/ids>
6. Центр стратегічних розробок [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ln.com.ua>
7. Офіційний сайт ЄБРР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com/russian/pages/country/ukraine.shtml>.
8. Стандарти UNIDO для бізнес-плану. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.forum-investor.com/files/UNIDO_standards.pdf.